

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii w klasie 5-ej
oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii
Tuz i Barbary Dziedzic

Dział nr 1. Mapa Polski.

Ocena dopuszczająca (2)

uczeń:

- Rozpoznaje mapę Polski w atlasie i podręczniku.
- Wie, co to jest mapa, legenda, skala i kierunki geograficzne (pojęcia wstępne).
- Potrafi wskazać na mapie granice Polski.
- Rozróżnia podstawowe symbole na mapie (np. miasta, rzeki, góry).
- Z pomocą nauczyciela odczytuje najprostsze informacje z mapy.
- Wskazuje na mapie Polskę w Europie.

Ocena dostateczna (3)

uczeń:

- Zna i stosuje pojęcia: **legenda, skala, kierunki geograficzne, mapa ogólnogeograficzna, mapa tematyczna**.
- Potrafi wskazać na mapie Polski główne krainy geograficzne (np. góry, niziny, wyżyny).
- Odczytuje proste informacje z mapy fizycznej Polski (np. rzeki, jeziora, pasma górskie).
- Określa położenie Polski względem sąsiadów.
- Potrafi korzystać z legendy mapy do odczytania podstawowych informacji.

Ocena dobra (4)

uczeń:

- Sprawnie posługuje się różnymi rodzajami map Polski (fizyczną, polityczną, komunikacyjną, tematyczną).
- Określa wysokość bezwzględną i względną wybranych punktów na podstawie mapy hipsometrycznej.
- Rozpoznaje i wskazuje najważniejsze rzeki, jeziora, góry, niziny i wyżyny Polski.
- Odczytuje położenie geograficzne Polski na mapie Europy.

Ocena bardzo dobra (5)

uczeń:

- Samodzielnie analizuje i porównuje różne mapy Polski oraz formułuje wnioski.
- Odczytuje współrzędne geograficzne wybranych punktów w Polsce.
- Umie określić położenie Polski na podstawie siatki geograficznej.
- Sprawnie interpretuje mapy tematyczne dotyczące różnych zagadnień geograficznych.
- Potrafi obliczać rzeczywiste odległości na podstawie skali mapy.

Ocena celująca (6)

uczeń:

- Posługuje się różnymi źródłami informacji geograficznej (atlasy, mapy online, aplikacje GIS).
- Wykonuje samodzielnie proste szkice map Polski z zaznaczeniem wybranych elementów.

- Analizuje złożone zależności między elementami środowiska geograficznego Polski na podstawie map tematycznych.
- Potrafi samodzielnie przygotować prezentację lub plakat przedstawiający wybrany aspekt geograficzny Polski.
- Bierze udział w konkursach geograficznych lub wykonuje dodatkowe zadania wykraczające poza program nauczania.

Dział nr 2. Krajobrazy Polski.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- rozpoznaje na mapie fizycznej Polski główne pasy krajobrazowe;
- wskazuje po 1 przykładzie krajobrazu nizinnego, wyżynnego, górskiego, nadmorskiego i pojeziernego;
- wie, że krajobraz może być naturalny i przekształcony przez człowieka;
- potrafi wymienić przynajmniej 2 elementy środowiska przyrodniczego wpływające na krajobraz (np. rzeźba terenu, wody);
- wskazuje na mapie co najmniej jedną park narodowy w Polsce.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- opisuje główne cechy wybranych krajobrazów Polski (np. niziny, góry, wyżyny, pojezierza, wybrzeża);
- potrafi wskazać na mapie kilka ważnych miast położonych w różnych krajobrazach Polski;
- zna nazwy największych parków narodowych w Polsce i wie, co one chronią;
- potrafi wskazać różnice między krajobrazem naturalnym a kulturowym;
- wyjaśnia, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na zmiany krajobrazu.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- szczegółowo opisuje cechy poszczególnych krajobrazów Polski, podając przykłady charakterystycznych roślin, zwierząt i form terenu;
- wskazuje na mapie wszystkie główne pasy krajobrazowe Polski i charakteryzuje je;
- rozpoznaje przykłady działań człowieka zmieniających krajobraz i potrafi podać ich skutki;
- wymienia co najmniej po 2 przykłady atrakcji turystycznych w różnych regionach Polski;
- potrafi wskazać różnice między krajobrazami naturalnymi w różnych częściach kraju.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- samodzielnie porównuje krajobrazy Polski pod względem budowy geologicznej, rzeźby terenu, klimatu, wód i szaty roślinnej;
- wskazuje na mapie parki narodowe i rezerваты przyrody oraz uzasadnia ich znaczenie dla ochrony krajobrazu;
- analizuje zdjęcia, mapy i inne źródła, aby opisać cechy poszczególnych krajobrazów;
- podaje przykłady dobrych praktyk związanych z ochroną krajobrazu i środowiska;
- potrafi omówić wpływ turystyki na zachowanie lub degradację krajobrazu.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- wykonuje samodzielne projekty, prezentacje lub albumy o krajobrazach Polski, wykorzystując różnorodne źródła informacji;
- potrafi wskazać na mapie wszystkie parki narodowe i opisać ich charakterystyczne cechy;
- łączy wiedzę o krajobrazach Polski z zagadnieniami globalnymi, np. ochroną przyrody, zmianami klimatycznymi;
- wyszukuje i prezentuje dodatkowe informacje o unikatowych formach krajobrazu w Polsce;
- aktywnie uczestniczy w dyskusjach, proponując rozwiązania problemów związanych z ochroną krajobrazu.

Dział nr 3. Lądy i oceany na Ziemi.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- wskazuje na mapie świata kontynenty i oceany z pomocą nauczyciela,
- zna pojęcia: ląd, ocean, morze,
- rozpoznaje kształt kuli ziemskiej na ilustracjach i globusie,
- potrafi odczytać nazwy kontynentów i oceanów z mapy fizycznej świata,
- wie, że powierzchnia Ziemi jest w większości pokryta wodą,
- wie, że Ziemia jest podzielona na część lądową i wodną,
- korzysta z atlasu przy pomocy nauczyciela.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- samodzielnie wskazuje na mapie świata wszystkie kontynenty i oceany,
- wyjaśnia różnicę między lądem a oceanem,
- potrafi podać nazwy i położenie największych oceanów,
- zna kolejność kontynentów według wielkości powierzchni,
- odczytuje proste informacje z mapy fizycznej (np. położenie kontynentów, oceanów),
- potrafi powiedzieć, która część Ziemi jest większa – ląd czy woda,
- posługuje się legendą mapy na podstawowym poziomie.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- poprawnie wskazuje na mapie świata wszystkie kontynenty, oceany i niektóre morza,
- zna i rozumie pojęcia: półkula północna, półkula południowa, równik,
- potrafi określić, na której półkuli leżą poszczególne kontynenty,
- porównuje powierzchnię oceanów i lądów,
- potrafi wskazać wybrane wyspy i półwyspy na mapie świata,
- analizuje mapę fizyczną świata w prostych zadaniach,
- samodzielnie korzysta z atlasu i globusa.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- poprawnie lokalizuje na mapie wszystkie kontynenty, oceany, wybrane morza, wyspy i półwyspy,
- wyjaśnia różnice między oceanem, morzem, jeziorem i rzeką,

- potrafi wskazać największe pasma górskie oraz niziny na poszczególnych kontynentach,
- opisuje, jak rozmieszczenie lądów i oceanów wpływa na klimat i życie ludzi,
- interpretuje informacje z różnych map tematycznych świata,
- porównuje cechy poszczególnych kontynentów,
- korzysta z różnych źródeł informacji geograficznej (atlas, internet, globus, mapy tematyczne).

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- zna i poprawnie stosuje pojęcia geograficzne związane z lądami i oceanami na poziomie wykraczającym poza program,
- potrafi samodzielnie wyszukać dodatkowe informacje o kontynentach i oceanach z różnych źródeł,
- porównuje wielkości i cechy kontynentów oraz oceanów, uzasadniając swoje wnioski,
- wskazuje na mapie najważniejsze wyspy, półwyspy, cieśniny i zatoki świata,
- potrafi analizować mapy, wykresy i diagramy przedstawiające strukturę powierzchni Ziemi,
- aktywnie uczestniczy w dyskusjach, przygotowuje prezentacje lub projekty o lądach i oceanach,
- łączy wiedzę o lądach i oceanach z innymi działami geografii, np. klimatem, ukształtowaniem powierzchni czy rozmieszczeniem ludności.

Dział nr 4. Krajobrazy świata.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- rozpoznaje i nazywa podstawowe typy krajobrazów świata (np. pustynny, górski, równikowy, sawannowy, tundrowy);
- wskazuje na mapie wybrane obszary o charakterystycznych krajobrazach świata z pomocą nauczyciela;
- zna podstawowe elementy krajobrazu naturalnego i kulturowego;
- podaje 1–2 przykłady roślin lub zwierząt charakterystycznych dla wybranego krajobrazu;
- z pomocą nauczyciela odczytuje proste informacje z map, ilustracji i schematów;
- rozumie, że warunki przyrodnicze wpływają na życie ludzi w różnych strefach krajobrazowych.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- wymienia główne typy krajobrazów świata i potrafi podać ich przykłady;
- wskazuje na mapie najważniejsze obszary występowania wybranych krajobrazów (np. Sahara, Amazonia, Himalaje);
- opisuje podstawowe cechy kilku krajobrazów (np. klimat, roślinność, zwierzęta);
- rozpoznaje na ilustracjach typowe elementy krajobrazu naturalnego i kulturowego;
- potrafi wskazać, w jaki sposób ludzie dostosowują się do warunków przyrodniczych w różnych strefach;
- wykonuje proste zadania z mapą, korzystając z legendy.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- charakteryzuje kilka typów krajobrazów, uwzględniając cechy klimatu, roślinności, zwierząt i działalności człowieka;
- wskazuje na mapie większą liczbę obszarów o charakterystycznych krajobrazach bez pomocy nauczyciela;

- wyjaśnia związki między klimatem, roślinnością i życiem ludzi w różnych strefach krajobrazowych;
- porównuje wybrane krajobrazy pod względem warunków przyrodniczych;
- analizuje zdjęcia i ilustracje przedstawiające krajobrazy, potrafi wskazać różnice między nimi;
- korzysta z różnych źródeł informacji geograficznej (mapy, atlasy, ilustracje, filmy, teksty).

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- dokładnie charakteryzuje różne typy krajobrazów świata, uwzględniając klimat, roślinność, zwierzęta, glebę, działalność człowieka i zagrożenia środowiska;
- samodzielnie wskazuje na mapie wiele przykładów krajobrazów na wszystkich kontynentach;
- porównuje krajobrazy i wskazuje przyczyny różnic między nimi;
- wyjaśnia, jak człowiek przekształca krajobraz oraz jakie są tego skutki;
- samodzielnie analizuje teksty źródłowe i wykresy związane z omawianymi krajobrazami;
- potrafi zaprezentować wyniki swoich obserwacji lub wyszukiwań dotyczących krajobrazów w formie plakatu, prezentacji lub krótkiej wypowiedzi ustnej.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- wykazuje się ponadprogramową wiedzą na temat krajobrazów świata;
- samodzielnie przygotowuje rozszerzone prezentacje, plakaty, mapy myśli lub projekty dotyczące krajobrazów;
- wyszukuje i wykorzystuje dodatkowe źródła informacji (np. strony internetowe, książki popularnonaukowe, filmy dokumentalne);
- porównuje różne krajobrazy w aspekcie przyrodniczym, gospodarczym i kulturowym, wyciąga własne wnioski;
- potrafi wskazać zależności między zmianami klimatu a przekształceniami krajobrazów;
- chętnie angażuje się w dyskusje i projekty grupowe, wykazując inicjatywę i kreatywność.

Katarzyna Piotrowska-Bluz